

acció valenciana

la sang del meu es-
perit és la llengua i
la meua patria arreu
on és parlada

unamuno

butlletí quinzenal ... organ d'«acció cultural valenciana»

any II - n.º 21

valencia 5 març 1931

15 centims

editorial

Per la dignificació de la llengua valenciana

valencianisme positiu

A la tornada de Madrid, on va a assistir al banquet celebrat a honor del nou ministre d' Hisenda, senyor Ventosa, la nostra primera autoritat municipal ha fet declaracions. Segons la referència de la premsa diària, el nostre alcalde ha dit textualment: "Hay que hacer valencianismo positivo a base de realidades". Res més lluny de nosaltres que l'atacar aquesta frase que, dita en valencià, suscriuríem en totes les seues parts. L'alcalde, però, no ha aclarit en que consisteixen per a ell aquestes *realidades*. I això és el que ens temem que les *realidades* del nostre batlle-flamant regionalista del senyor Cambó- no siguen ben bé les nostres.

Hi ha que fer valencianisme positiu a base de realitats. Això és el que venim defensant nosaltres des del primer número. De quines realitats, però? Aquestes realitats no poden ésser altres que la valencianització del nostre poble i de la nostra cultura. Mentre el valencià no sia a l'escola, a l'Institut i a la Universitat; mentre es publiquen tots els diaris en espanyol; mentre els valencians creguen que en parlar en valencià es rebaixen; mentre, en fi, el nostre poble no estiga convençut de que té una personalitat pròpia i natural, no es pot parlar de fer valencianisme positiu bandejant aquestes realitats candenents.

Hi ha que fer valencianisme positiu. Si. Però cal començar pel començament. I el començament és: dur la nostra llengua a l'escola i a la Universitat; valencianitzar la nostra cultura; propagar en el poble el valencianisme integral. Ara com ara, la nostra tasca ha d'ésser únicament *València endins*. Tot el que no sia això és, en comptes de *valencianisme positiu*, *valencianisme negatiu*. Tot el que no sia això és fer abortar la nostra renaixença que podria ésser gran i gloriosa. Es per això que no ens cansarem mai de repetir que la nostra feina la més urgent, la més necessària és valencianitzar els valencians. I que, el contrari, és treure del cos de roba bruta velles maniobres polítiques sorsosament rebutjades per tothom en aquestes hores de resorgiment ciutadà.

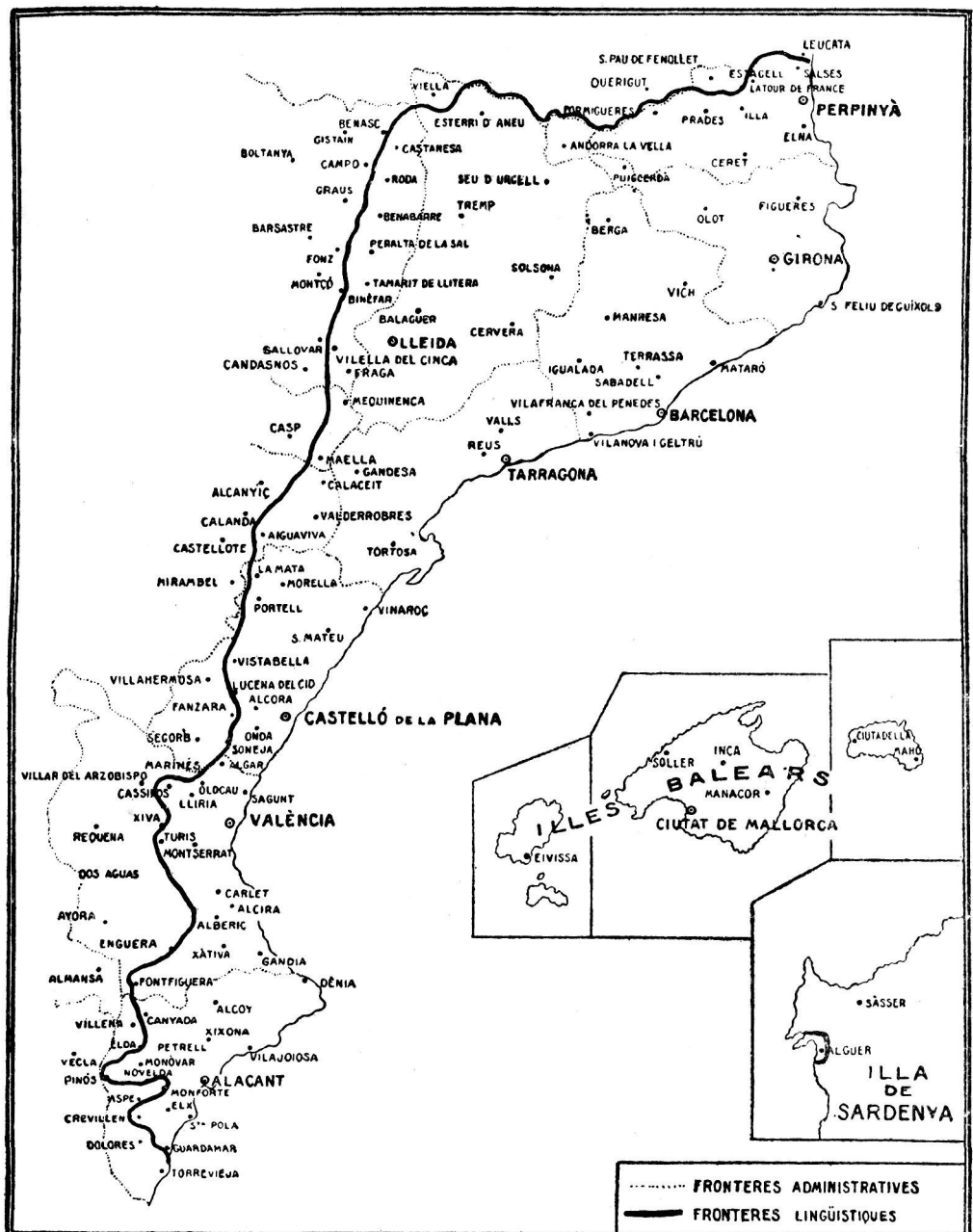
josué sorel

aquest número ha hagut de
passar per la "censura"

Valencià, la llengua de València, la que tu parles, la que tu entens o la que tú sents parlar, és digna de que no la deixes malfeta ni la faces passar per la vergonya de les teues frases grolleres i incivils. Parla-la, escriu-la, respecta-la, amala, no penses que no és mereixedora de coure i d'amor; Si hui la veus prostituida per gent indigna, tú que tens bon còr, alça-la de terra, dignifica-la no la parles plena de paraules impropies de tú i d'ella.

Pensa que no és una llengua d'uns quants, mira el seu país, la seua extensió actual; En totes aquestes terres parlen com tú; En aquesta llengua han parlat sants, papes, reis i savis valencians i per damunt de tots ells, ha parlat sempre el *poble*, amo i senyor de tot.

Però per a ésser amo i senyor hi ha que ésser digne. Dignifica la llengua; És una llengua enropea, és una llengua ibèrica, és una llengua en la qual han contribuït moltíssims al progrés humà. Les més grans figures de la literatura castellana, Cervantes per exemple la han lloada i han cantat les excel·lències d'aquesta llengua valenciana. Mira quants pobles parlen com tu. Has d'ésser tu qui demostrant la teua incultura la parles mal i la deixes malfeta? Ama-la, estudia-la dignifica-la. No parles mai gollerament. Parla bé!

Terres d'Aragó, de Catalunya, de València, del Roselló, i illes mediterrànies que parlen la nostra llengua

el manteniment de l'ordre nocturn a la valència del trescents

Quan el nostre país era lliure, existien en ell una sèrie d'institucions i l'establiment de les quals en altres països, a hores d'ara, constitueix, al dir de la gent que es creu que són conquestes de la moderna civilització, un gran avenç. Institucions com el Tribunal dels Infants, que a hores d'ara encara no està establert a tots els països, el teniem nosaltres ja en aquella famosa institució del "Pare dels Orfens". Un altra institució com la del Procurador dels Miserables, que algun dia estudiarem, institució establida per tal de defensar als empresonats i de procurar-los el millor tracte possible i la tenència d'aquelles coses que necessitaven per a la seua vida dintre la presó. Només aquestes dues institucions esmentades, són ja una petita mostra de com estava organitzat aquell Regne de València quan encara es governava per ell mateix.

Anem hui a exposar unes disposicions donades pels Jurats per tal de remeiar uns desordres que per la nit hi havien a la nostra Ciutat.

En efecte, el 24 de març de 1377, mossen Olfo de Pròxida, governador general del Regne, exposà que com per la Ciutat anaven de nit moltes persones de diversos estaments i condicions, i anaven esvalotant i cridant i difamant amb paraules lletges, vils i deshonestes, unes voltes amb "veus clares", d'altres amb "contrafetes" (1), no podia ésser permès pels jurats valencians que es pertorbara d'aquesta manera l'ordre de la capital del Regne; a més a més, de que aquestes paraules lletges i deshonestes, redundaven "en gran ofensa de nostres Senyor Déu e del Senyor Rei e en gran dan e destrucció de la cosa pública". Era, per tant, de tot punt necessari, ordenar i fer-hi tots aquells remeis que foren precisos per que açò s'acabara i era precís el castigar als causants, sense fer cas de la condició a que aqueixes persones pertanyien (i gran exemple de democràcia!) per tal de que poguera servir d'"exemple e castich de totes altres". I com en aquelles persones anaven també alguns clergues coronats, els Jurats acordaren que es feren totes aquelles provisions i remeis que sense lesió ni perjudici de la llibertat eclesiàstica s'hi pogueren fer. I per que açò es complira dictaren els Jurats les següents provisions:

1.ª Que cap persona, de qualsevol condició que fóra, no gosara anar a cavall ni a peu per la Ciutat, sonant qualques instruments, o cridant i difamant, contra alguna o algunes persones. I açò era prohibit noresmenys que sota pena d'ésser degollat si el delinqüent era home de paratge o ciutadà honrat, i sota pena d'ésser penjat si pertanyia a qualsevol altra condició. I aquest castic disposaren els Jurats que s'executara només es tinguera certificació o informació del fet delictiu.

2.ª Que fóra lícit a aquelles persones contra les quals es diuen les paraules difamants, el perseguir amb pedres, ballestes o qualsevol altres armes, i ferir o matar als seus difamadors, sense cap pena o castic.

També varen prohibir que ningú, anant de nit per la Ciutat, gosara de trencar o desfer o arrancar o llevar del seu lloc, taules, bancs, portes o postics o altres coses semblants, baix les penes anteriors.

D'aquesta manera tenien cura les nostres autoritats municipals d'aquell temps, de que no es torbara l'ordre que a la Ciutat regnava.

f. carreres i de calatayud

(1) Manual de Consells, Vol, 17, fols. XCI i XCII.

en el cinquètenari de l'òbit d'en boix

L'inoblidable i il·lustre poeta, novel·lista i historiador Vicents Boix representa en el casal de la renaixença valenciana el vell respectable que vora a la llar encesa parla de les antigues llegendes i de les contalles de les més belles gestes de la Pàtria Valenciana, així com de les tràgiques diades en que va esfonsar-se. Unes vegades dibuixa un dolç somrius al record de tanta glòria, altres sent els ulls nuvolats per les llàgrimes davant el decandiment de la valencianitat als temps actuals, altres li espurnegen d'indignació quan ou que tants de compatricis blasmen dient-se valencians, però no valencianistes i no manca alguna que altra d'elles que el fa aixecar-se gallardament, mentre que els seus llavis murmuren: Tornarà a ésser de bell nou la València geogràfica d'avui, sense alè, la València espiritual d'ahir, la València dels Furs justos i democràtics, dels Gremis poderosos, rics i acollidors i de les Arts de gràcia mediterrània tota. Roure patri no l'abateixen les tempestes, dels desenyanys i les claudicacions.

Es per això que el tendre i patriarcal Boix, qui havia d'ésser l'excels cantor de la nostra epopeia, com cal a un poble tot bondat, que és calunniat a sovint pels seus envejosos, s'ofereix en la seua història com altre Pare Homer.

e. martínez ferrando

el dia 8 de març es compleix el cinquètenari de la mort d'en boix.

"acció valenciana" saluda la memoria del gran patriota i reproduceix el següent testimoni de fermança nacional

Runes sobre runes han vingut ha apilar-se al voltant de l'altar de les nostres antigues glòries; altar que desapareixerà ben aviat perque està llençat ja per a formar un dels molts enderrocs que la generació present trepitja amb menyspreu i sobre el qual han de abocar alguna llàgrima escaducera i algun sospir isolat els homens pensadors. Sobre aqueixos restes s'ha escrit a manera d'inscripció infame la paraula BARBARIE.

Inutilment netejem la pols que amaga les làpides funeràries, per a que els contemporanis descobriixin el seu cap i llegeixin en caracters gòtics uns noms, tan grans com la monarquia catalana, que era lleugera entre les seues mans; inutilment medim la extraordinària magnitud de les pedres que constitueixen el gran cementeri d'aqueixes generacions de gegants, per a que les admirem la seua immensa recança; inutilment els referim un per un tots els fets que contenen les innombrables pàgines de l'història de la seua llibertat, per a despertar en l'ànima els records d'una dignitat perduda per desgràcia; inutilment col·loquem els nostres parracs junt a les velles però daurades armadures d'aquells *honrats ciutadans, honorables plebeus i magnífics senyors*, ditxosos subdits de la constitució foral, per a agermanar la civilització i els progressos indisputables del saber humà amb la independència social i lliure individualitat dels millors dies de València.

Les provincies no son ja mes que unes colonies desgraciades: envien al cor la seua sang, les seues riqueses, la seua història; la vida va dels caps al centre: en canvi rebem la *Gaceta*.

La *centralización* ha agafat tots els fils de l'administració pública; ha concentrat en unes poques mans tots els interessos, totes les ambicions, totes les esperances i tots els vicis. L'egoisme segueix presidint aquest sistema; ¡EPOCA DE CONXORXA I D'AGIOTATGE!

Es horrible el despotisme que en el dia s'amaga baix la màscara de ço que en diuen *Estado*, a qui ningú no coneix i que fa sentir la seua tirania, sense que puguen ferir-lo en un costat.

Lleis, costums, tradicions, dignitat, independència; tot ha desaparegut en els fons d'aqueixa bassa anomenada *centralización*; en ella s'ha confos tot i es va devorant silenciosament la vida nacional.

Avans, doncs, que València acave de perdre els misserables restes de sa passada grandesa; avans que veiam absorbuts fins els pergamins dels nostres arxius, posats a mercé de l'*Estado*; avans que desaparega la generació que conserva encara algun record de la passada llibertat, d'amor patri i de daurades il·lusions amb el pervindre; i avans, en fi, de que s'ens obligue a callar per sempre més al peu de les glòries destrocades dels nostres avis, m'afanye a alçar de son sepulcre gòtic, la oblidada magestat de la nostra antiga dignitat foral.

boix

un tros viu d'una patria trossejada pot fer la reconquesta geogràfica i la reconstitució espiritual d'aquella patria. l'hegemonia és aleshores el despertar de la consciència, la represa de les funcions vitals. la nació guanya, damunt d'ella mateixa, la gran victòria del propi alliberament

rovira i virgili

el federalisme irradiat per la lletra d'una llei es converteix paradoxalment en el més grotesc dels centralismes

gabriel alomar

vida cultural

certs valors de "tomba-tossals"

El llibre de Josep Pascual i Tirado "Tomba-Tossals" que a puntes penes publicat aconseguí de repent notorietat i fama, compta sense dubte molts i distints valors. La crítica se'n ha ocupat d'ell i ha lloat tots els seus mereiximents narratius, literaris, de lèxic, etc., etc. Ultra açò hi ha al llibre una altra sobressortint circumstància: l'edició de l'impresor Armentot, tan primorosament feta, que ha estat galdonada amb un premi de la "Cámara Oficial del libro" de Madrid.

Per la nostra part, al rellegir les contalles que Pascual i Tirado havia anticipat en el *Boletín de la Sociedad Castellonense de Cultura*, havem assaborit de bell nou totes les seues belleses i ocurrències, i havem pogut vore d'una sola ullada el conjunt fet llibre i la lloable intenció que el mena.

L'autor, home compeetrat en la contornada de la nostra terra; home que ha viscut pam a pam racons i raconets de la nostra Plana, i de les lloques i tossals que amorosament l'abraonen; que en cada lloc ha sabut descobrir l'encant contingut, o que en cada punt ha estat subjugat per la pròpia bellesa; en plena possessió de tanta riquesa localista ha abocat tot el seu sentiment de poeta i ha exaltat aquest tros de terra valenciana, elevant-la amunt, a gran categoria. Poeta nadiu, sense artificis ni falses maranyes, ha mogut la ploma al to que batejava el seu cor.

Els herois personatges que apareixen en aquestes contalles encara que siguen esforçats i grandiosos, no alcancen en realitat la fesomia d'un Quixot o un Hamlet per exemple. Tenen un sentit que podríem dir de vulgaritat. Però això no fa desmerèixer aquells personatges. Al revés; van tan ajustats a les possibilitats imaginatives del nostre poble i estan tan ben retallats en el que ells són i poden fer, que d'exagerar-los més (cosa molt possible al talent de l'autor) hagueren estat personatges estranys a casa.

De l'obra de l'amic Pascual i Tirado, ens interessa sobretot fer memòria del material fonamental de que s'ha servit. La Plana, els tossals, els rius, la mar, les illes Columbretes, tot ha estat aprofitat. La seua vista, tan feta a les coses del terreny, ho ha abarcat tot, deixant-ho impregnat d'un gran amor. Visió de geògraf poeta.

Així la muntanya de Montornés, el tossalet de la Magdalena, les Serretes, Penyeta-Roja, Tossal Gros, Tossal de la Galera, etc., cormos d'importància i coneguts han estat nomenats per alguna missió. Unes voltes l'autor els ha donat una espècie de personificació humana, altres voltes desempenyen el paper de lloc de residència d'algun personatge.

Lloc de tanta nomenada com la Cova de les Meravelles no passa desapercbut i la tremenda grandària de les negres fondàries s'aprofiten de palau per a Tomba-Tossals i la seua colla.

La Plana formada per terres de marisma i pantanoses, per horta i per secà es motiu molt essencial dels cavilaments del personatge principal. Se parla del Quadro, del Pinar, del Pi Gros, tellals atapeits d'un sabor evocador grandíssim.

El mateix podem dir quantes voltes nomena al riu Millars i a la Rambla; a sèquies com la Major i la de l'Obra, etc.

Se nomenen també tots els vents i ventets que turmenten i refresquen la contornada. Referència documental important que no volem callar; són aquest: Tramuntana, Ponent, Llevant, Matjorn, Gragal, Benagai, Garbí, València, Xaloc, Mestral i Llebeig.

Conta la grandesa de la mar i ens porta endins, fins les illes Columbretes. Allí, al mateix temps que les peripecies de la conquesta, es referixen els noms de les illes principals: Mascarat, Senyoreta, Ferrera, Carallot. Amb admirable sentit ens conta que el clavill de la Foradada fon fet per Tomba-Tossals d'una sacxada, per a passar la gent d'un costat a l'altre de la illa, en una de les grans batalles que allí es varen fer.

Repetirem: un resum de geografia local poetitzat i agrandit. Però aquesta poesia arriba a més quan en certs passatges s'explica l'origen grandios de coses que acostumats a vore-les caem a ni ens fixem en elles.

El Quadro, el Lluent són ocurrències de Tomba-Tossals furtant una lleuqueta a la mar per a conreu dels pardals d'aigua.

El Pinar fon un altre esforç de Tomba-Tossals plantant un jardí de pins per afalac de la seua amada i ajudat per Arranca-Pins, Bufa-Núvols i Cagueme. El primer arrancava de tat. Parlant amb el Rei Barbut (símbol del més va vora mar; Tomba-Tossals empomant-los els plantava per a sempre.

El Pantano de la Rambla no es deixa de costat. Parlant amb el Rei Barbut (símbol del més antic amo d'aquestes terres, que vivia al tossalet de la Magdalena) el gegant Tomba-Tossals li diu al Rei que ell serà capàs de fer una parada en la Rambla per a aturar les aigües i aprofitar-se'n d'elles, fent una horta ubèrrima i rica del secatiu de la Plana.

La romeria al tossalet de la Magdalena no és ni més ni menys que el record dels descendents del Rei Barbut visitant la vivenda antiga que varen abandonar en traslladar-se a la Plana.

Hi ha encara més. Com per totes bandes regluten els detalls de les coses de la nostra terra, animals i alimanyes de tota mena són nomenats (Mosquits, Borinonts, Abelles i Abegots, Aliacrans, Granotes i Renocs, Aserps, Paixarells Guatlles, Falzies, Gavines, Mussols, Cuquelles, Conills, Rates, Llops, Raboses). De peixos i animals de mar també se'n nomenen un estol. (Llagostes, Galeres, Gambes, Tiburons, Llises, Llobarros, Escats, Pagells, Mussols, Galfins, Tonyines, etc. i moltes més).

Totes les herbes i arbres coneguts es referixen a sovint caracteritzant el paisatge. (Jonc, Poleo, Espígol, Timonet, Saboritja, Romer, Margalloners i Piteres, Pins, Oliveres, Garroferes i altres.)

Com a folk-lore hi ha una tira de referències de ditatxos, jocs, vestits, menjars de la terra. Moltes vegades apunten dades típiques de la psicologia de l'habitador de la contornada.

En darrer lloc direm que per a nosaltres el grandios Tomba-Tossals es un símbol acabat del fill del poble de Castelló.

Els esforços de Tomba-Tossals unifiquen la Plana i els tossals veïns; logren que de les lloques i serretes els seus habitants baixen al pla a viure. I per si açò fóra poc encara hi ha més. Les partides de Fadrell, Almalafa, Vilamargo, Taxida, Censal, Benadresa, Estepar, etc., se

exposició de pintures escultures i dibuixos a la agrupació valencianista republicana

Dijous tingué lloc l'inauguració d'aquesta exposició amb una conferència a càrrec del nostre company F. Escrivà i Cantos.

El catàleg, esmeradament impremtat i amb fotogravats, presenta les següents obres.

PINTURA

Manolita Ballester: Família; Idil·li.
 Francesc Carreño: Maternitat; Retrat; Paisatge.
 Josep Renau: Part; Transfiguració.
 Enric Cuñat: Amanéixer; Pati de jardí; Els alforíns.
 Josep Sabina: Poble; Calvari.
 Jiménez Cotanda: «Sin novedad en el frente»; Escola.
 Enric Climent: Temple; idem.
 Rafel Estellés: Retrat.

ESCULTURA

Vicent Beltrán: Poema Góngora: Polifemo i Galatea; Dansarina.
 Antoni Ballester: Naturalesa Morta; Relleu; La Visitació.
 Pérez Contell: «Bailaora»; El cego del carrer.
 Francesc Badía: Xiquetes.
 Ricard Roso: Terra-cuita.

DIBUIXOS

Josep Renau: Dibuixos.
 Salvador Vivó: Dibuix.
 Francesc Badía: Dibuixos.
 Pérez Contell: Dibuixos.
 Antoni Ballester: Dibuixos.
 En el número pròxim ens ocuparem detingudament d'aquesta important exposició.

abandonen i els verins d'elles apinyant-se formen el primer cercolet de el que, anant el temps, serà Castelló de la Plana.

Fins en la no del tot airosa conquesta de les illes Columbretes sembla que es done a entendre el desig d'anihilació total de tot home estrany a la raça de la Plana.

En nostre llaurador de semblança senzillíssima i desvalgut, posant empenyo i esforç continuat arribà a aconseguir allò que és una feina de gegant.

El gegant Tomba-Tossals fà pantanos, planta pinars, transforma en un paradís una planícia, concentra en un punt d'ella els habitants desparramats.

L'home primerenc de les Serretes baixa al pla, el llaura, el rega, el conreua tant, que a pur de feina arribà a aconseguir el que sols podria aconseguir un gegant de veritat.

Pregam a Tomba-Tossals com símbol de la vitalitat de la Plana i tots els que d'ella som fills ben nascuts, esforcem-nos a continuar la feina mampresa per a superar-la més i més.

El llibre de Pascual i Tirado ve a ésser com la continuació d'aquest esforç en el referent a la nostra cultura.

vicent ses

les lletres

revista de llibres

informació literària

sant joan de l'hospital de valència, fundació del segle XIII ⁽¹⁾

Heus ací, llegidor, un llibre molt curiós i magistralment fet, el que no té res de particular ja que el seu autor encara que és la primera obra d'aquesta mena que publica, robant el temps a d'altres importants empreses, és ja un mestre en aquestes disciplines, i, segurament, no tardarà molt a produir-ne d'altres semblants a d'aquest que resenyem, venint així a enriquir la ja nombrosa col·lecció de monografies valencianes, que han de servir de base al futur historiador del País Valencià.

L'església de Sant Joan de l'Hospital molt popular a la nostra ciutat, pot dir-se que és l'únic rest que manté viu el record d'aquella Ordre qui tant ajudà al Rei Conqueridor en les seues empreses; però la dsgràcia l'ha anat perseguint i així com poc a poc han anat desapareguent els vestigis d'aquesta fundació de l'Ordre Hospitalària a la nostra ciutat, fins deixar-la reduïda al seu estat present en el qual no res del seu passat, aiximateix ha ocorregut amb la seua història, ja que tots els que a l'època moderna s'han ocupat d'ella s'han limitat a reproduir el ja sabut, sense aportar noves dades.

Comença el senyor Llorca donant una breu referència de la part que l'Ordre va prendre la conquesta de València a la que hi acudiren el vicemestre Huc de Folaquier i el castellà d'Amposta fr. Pere d'Egea i el referent al comandament de Torrent, descrivint en successius capítols, alguns molt ben traçats, com el II en el qual fa un esforç de reconstrucció històrica descrivint els voltants de Sant Joan de l'Hospital, convent, cementeri i església; i en quin claustre rebien l'adoració dels valencians d'aquells temps imatges de tant de nom com la del Crist de les Penes i la Verge del Miracle que per anomalies que ben a sovint es danen a l'història, pergué el seu nom essent coneguda a hores d'ara amb ell, la de la Seu, que es venera

al que va ésser Hospital de pobres capellans. No s'oblida tampoc, però, de desfer alguns errors històrics en que han incorregut alguns historiadors i extenent la seua relació fins que aquest temple, únic rest de la fundació deixà de pertànyer a l'Ordre de Sant Joan, per a convertir-se en una petita església parroquial sense cap d'importància.

Molt digna de lloa és la labor realitzada pel senyor Llorca, doncs no s'ha limitat rònegament a refer la història d'aquesta institució sinó que amb l'amor del vell amic a recorregut moltes voltes pam a pam el que d'ella resta, anotant els vestigis de pretèrites grans i escorcollant fins als més amagats racons, la ha reconstruït de tal mena que el llegidor se'n adona amb gran facilitat del que ha relatat; ja era hora de que s'acabara l'indiferència envers aquest gloriosos records dels nostres avantpassats, que el desprendiment dels cavallers de Malta restaurant la capelleta gòtica i la meritòria labor del senyor Llorca fent imprimir el seu treball, siguen el començament d'una època millor per a aquesta fundació valenciana.

Dónen més vàlua a aquesta monografia, curiosament editada, una sèrie d'il·lustracions de quant de notable es conserva encara a l'esmentada església i varis plànols de l'edifici i els seus voltans.

lluís gilabert

(1) "Una fundación del siglo XIII. San Juan del Hospital de Valencia", per Ferran Llorca, doctor en Ciències Històriques. València. [Edit. Prometeu, 1930]. En 4rt. mlla. (250 175). 145 pàgs., i 8 fulles sense foliar i 23 làmines. El tiratge d'aquesta obra no ha estat posat a la venda.

conferències sobre dret valencià

Primera lliçó

Introducció sobre la bibliografia i les fonts per a l'estudi de la matèria.

L'intervenció econòmica del Consell i els Jurats. Interventisme en l'avitallament: referència a la ressonància d'aquest fet en la vida del treball. Problemes que suscita la coincidència de les doctrines de Vives i la realitat valenciana del 500. El Municipi valencià i les obres socials d'assistència. Menció dels principals aspectes de l'intervenció municipal: policia ciutadana, remei dels abusos i frauds, les taxes. Règim de la propietat intel·lectual. Posició dels Jurats respecte a l'elaboració dels estatuts professionals.

Segona lliçó

Les exigències per l'exercici professional. Paral·lelisme entre el treball manual i l'intel·lectual.

L'aprenentatge: circumstàncies i ambient. Forma del contracte. Duració. La potestat del Municipi per a fer excepcions.

L'examen. Ha estat suprimit alguna vegada? La peça d'examen. La taxa. El dret de caixa. Concessió d'exencions a estudiants i artífers.

L'agremiació. El gremi associació predominantment patronal. Obligació d'associar-se. Necessitat de l'agremiació obligatòria per la representació de la categoria.

Tercera lliçó

La contractació del treball. Els contractes agraris i els contractes de treball agrícola. Els estatuts agrícoles de 1537 i 1555. El treball industrial regulat gremialment. Contractes de construccions.

El treball de les dones. Errada fonamental de Tramoyeres. El treball domèstic regulat pel Pare d'Orfens i el Municipi.

Quarta lliçó

Disposicions tuteladores. Activitat del Municipi i funció dels gremis.

La jornada obrera. La jornada de sol a sol i el treball de huit hores.

El problema de la determinació del valor adquisitiu de la lliura valenciana.

Tela de somnis...

L'obra de Millàs-Raurell que va obtindre dos vots per al Premi Crexells, ha estat posada a la venda a la nostra ciutat. Pertany a Edicions Catalònia.

n.º Ferran de Segarara...

l' i l. lustre sigilògraf, ha publicat el seu discurs d'apertura de l'Ateneu Barcelonès, al present curs 1930-31. Es titulat "Lliçons de la història. Catalunya en 1640" i en ell estudia el famós problema de la guerra dels Segadors. Editat per Catalònia ha estat posat a la venda a la nostra ciutat.

º Agustí Esclasons...

l' altíssim poeta de Barcelona, vé de publicar la seua nova obra: "Segon llibre de ritmes".

º Els cinòfils deuen adquirir...

la primera obra del jove escriptor barceloní Guillèm Díaz-Plaja titulada "Una cultura del cinema" i que ha estat ja posada a la venda.

º El Premi Joan Crexells d'enguany...

Laura a la Ciutat dels Sants, de Miquel Llor, va a sortir molt aviat, editada per Proa.

º L'edició foto-litogràfica...

del Llibre del Repartiment, que realitza el Centre de Cultura Valenciana, està començat a executar-se. El proleg estarà fet pel nostre compatriota i insigne arabista, Julià Ribera.

concurs

Aprovada per l'Excelentíssima Diputació la proposició presentada pel Centre de Cultura Valenciana, s'obri el II concurs de Manuals valencians, baix les bases següents:

I. El segon Manual, corresponent a enguany, tractarà de «L'Història de la literatura valenciana en els segles XVI, XVII i XVIII».

II. L'extensió d'aquest Manual no podrà baixar de 300 quartilles ni passar de 350, escrites a màquina i contenint cadascuna de 20 a 25 línies.

III. El plaç de presentació acabarà el dia 1 de desembre de l'any actual, a les 8 de la vesprada, havent-se de presentar els originals a la secretaria del Centre de Cultura (Saló del Consolat de la Llotja).

IV. Amb la subvenció de dos mil pessetes concedida per l'Exema. Diputació, s'imprimirà, sota la direcció del Centre, el Manual que resulte premiat, fent-se un tiratge de 500 exemplars, dels quals la Diputació es reservarà 100, el Centre de Cultura altres tants i els que resten s'entregaràn a l'autor.

V. La decisió del Jurat es farà pública abans del 15 de desembre per el Tribunal que oportünament es designarà.

VI. La propietat literària del Manual serà de l'autor premiat.

El descans festiu. Els flequers i la nit de la vespra. La crida del 8 de març de 1527 i el fet de l'incompliment del descans festiu.

El deixament als capítols gremials.

Les vagues.

Especial reglamentació de certs oficis. Els corredors: errada interpretació d'Orellana. Revenedors y revenedores.

Les empremtes de fàbrica.

L'afermamosos, borsa del treball.

Conclusió: valor actual de l'estudi del dret laboral valencià.

les arts

la decadència de la pintura valenciana

Sortosament les idees estètiques que esfondren a la nostra pintura es desacreditaren i una part de la nostra joventut va obrir els ulls. Molts bons temperaments, però, per desgràcia, falts de la referència moral de la crítica sana i orientadora han caigut a la banda contrària; la frivolitat.

Amb un desig legítim d'estilització han buscat superficialment noves formes atents a lo extern de la pintura. Aquestes novelles produccions naixcudes al caliu de l'enginy, única facultat que treballa quan no se té res que dir i se cerca novetat, eren simpàtiques, però els hi faltava, ànima, açò és l'impuls líric íntim del pintor.

Les formes de frivolitat pictòrica podem dir que son únicament aquestes quatre: El decorativisme, el cartell, l'illustració i la caricatura. Excepte la primera les altres tres venen a complir una exigència aliena a l'art pur, que les ha d'influenciar necessàriament. Deixarem per a ocasió mes propícia l'estudi d'aquestes i analitzem la primera de totes, el decorativisme. ¿Qué és aquesta modalitat de la pintura? El decorativisme és una manifestació d'art pur que no pot produir obres cabdals puix l'emoció que expressa és solament externa i quan més d'una sensualitat amable. No es emoció fonda que es deriva del *top*, de la nostra sensibilitat amb una producció artística intensa, aquesta esdevindrà tant més forta, quant més ressorts del nostre temperament pugam commoure. Es clar l'autor va traduint conscient o inconscientment al seu art totes les emocions que senta i per a que aquestes emocions siguen lo suficient fondes necessiten haver estat infantades a un estat psíquic d'excitació de la nostra sensibilitat en el qual aquesta se sutilitza fins a portar l'esperit a un estat hiperestèsic, sensible com una pila carregada a punt de fer saltar l'espurna i a d'aquest estat no s'arriba si no en mig d'una total despreocupació dels problemes tècnics, enfrontant-se llavors amb les emocions cercant en elles el caire inedit de la nostra visió personal el qual surt tan aviat la

sensibilitat perceptora arriba a un grau d'agudesa en que s'estilitza la visió en un embriagament de les formes. Si la tècnica abasta al treball que se li demana, ens transmetrà el sentir del pintor. Tot és, doncs, qüestió de sensibilitat, la tècnica imperfecta dificultarà més o menys l'expressió però la sola perfecció d'ofici no servirà més que per a mostrar mes clarament la buidor espiritual de l'artista. I és això el que ix dels quadros decoratius una amable buidor un no dirres simpàtic i prou. L'autor ha quedat a la banda de fora del obra no s'ha identificat amb ella no li ha donat res del seu sentiment, perquè aquest dormia allunyat, sols la seua habilitat treballava, ulls i mans a la feina. Obsessionat amb la recerca de la solució nova el seu cap, i en continua lluita contra les associacions d'idees que l'instiguen a repetir el l'escola, com podrà posar quelcom d'emoció tranquil·la per gaudir del l'estat d'inspiració esmentat abans, si estan els seus nervis en la tensió de l'equilibrista?

Devem, doncs, abandonar aquesta modalitat pictòrica, rebutgem-la ja que mai podrà solucionar la nostre actual problema pictòric per insuficiència congènita.

Tanque amb aquest la sèrie d'articles sobre la decadència de la nostra pintura. Els vinents seran ensajos, recerques de noves modalitats, noves normes, altres maneres d'entendre la pintura que podran obrir amples perspectives als nostres artistes i incorporar-los a la gran pintura universal.

Hui devem deixar ben sentada aquesta conclusió, encara que sembla massa repetir, els perills, els laberints on es perd tota possibilitat d'un seriós desenrotllament de l'espiritualitat valenciana, són dos, dues malalties contagioses que porten els noms de: Realisme i decorativisme. Fugim-ne, doncs, com diuen que fuig el diable de la creu.

f. escriba i cantos

València, 26 Feb. '31.

exposició de pintures de pere sanchez i genar lahuerta a barcelona (febrer 1931)

diàleg a la casa llibre

—...El valor principal es la seua reacció contra el post-sorollisme.

—Oh! Es clar! Fet i fet trobo aquesta reacció gaire retardada.

Adona't, però, de que les arts pictòriques travessen a València un període crític. Aquesta reacció expressionista d'En Lahuerta ha estat, doncs, utilíssima.

—...Es que, tot i reaccionar contra Sorolla, n'hi ha encara mol sorollisme (*estem davant els "Aparadors" 1, 2 i 3*). Fixat ben bé.

—D'acord per complet. De totes maneres el que menys em plau és l'excessiu expressionisme humorístic, que trobo més exagerat que a l'anterior Exposició -1929-. Aleshores les aptituds purament pictòriques, la pura artesanía, resplendia més.

Açò és el que es feia aquí fa deu anys, i era força criticat. No puc explicar-me com Sebastià Gasch lloa en els valencians el mateix que criticava a casa nostra.

—Es, potser, tan sols per ajudar a que València entre de bell nou per bons camins. Elogis fonamentalment estratègics.

—...Fà bonic la "Maria dels bons vents"; és tota simpàtica aquesta taula. ¿En qué pensen els compradors?

—;Oh, amiga! Les exposicions de casa Llibre tenen dues menes de públic, l'intel·lectual i la "gente bien" (Els primers als matins i en debades; els segons a les tardes i prenent el te de les 3 pessetes). I ja saps ben bé que ni els intel·lectuals ni la "gente bien" son obligats a comprar taules com els *parvenus* que desitgen justificar els seus diners. Es per açò que no et recomano exposar a Casa Llibre, que tan sols dóna renom... Mira aquelles rajoles. Ha estat sempre especialitat d'En Pere Sánchez. En molts aspectes li trobo afinitats amb els nostres Primitius.

—Jo anava a dir-te que amb els italians.

—¿No has vist pas de Primitius valencians? Doncs bé, són els més italianitzats d'Espanya:

Les relacions artístiques entre Itàlia i València eren molt estretes als segles XV i XVI.

—A mi m'evocava a Frà Angélico.

—El mateix va assenyalar Díez-Canedo.

—Es una tendència mística molt rara als nostres temps, que ja no troben possibilitats artístiques en els motius religiosos.

—Efectivament; tanmateix cal dir que el "Flos Sanctorum" no ha trobat encara substitiu.

—...Mira; aquí tenim el catàleg. Es bonica la disposició que dóna igual jerarquia tipogràfica a tots dos artistes. Llegint el catàleg d'En Lahuerta, el d'En Sánchez resta cap avall; i al revés. En mig una fulla (que per un costat en referix a Sánchez i per l'altre a Lahuerta), escrita per Carles Riba. Fixat el que diu: igual podria donar-se la volta i aplicar el que diu d'En Sánchez a Lahuerta, i el de Lahuerta a Sánchez.

—Cert. Ha estat una imprevisió de l'Altés no fixar amb un ganxo aquesta fulla interior.

...Fora, el sol resplendeix. Parlem dels monuments ciutadans, i de les "falles" de València. Demà, de bon matí, la gentil pintora se'n tornarà al seu refugi pireneic.

v. genovés i amorós

llegiu

"acció valenciana"

Lliçons,

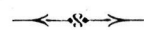
per mètode Berlitz el més pràctic i modern, i

Traduccions

dels idiomes Allemany-Angles-Francés-Italià-Txek-Holandés-Suec-Portugués i Ruma, pel Professor

Roger Botí

ex-professor diplomad a Paris -Berlin i Londres.

Gran Via Germanies, 29, entrepis, dreta.

excursionisme

per la cultura física el cap de colla

En aquests moments en que al món no sembla respirar-se altra cosa que finances i materialisme—estimulant les més baixes passions i comcupiscències que s'en deriven de l'adoració del *bedell d'or*, quan a l'aspecte de creació de riquesa no se li dona una finalitat alta, cultural i de poder, a la manera saxona, i sí simplement de medi per a la satisfacció de les més baixes passions—cal portar a cap una campanya nacional de sanejament físic i moral, sense cap més armes que les forces de l'esperit i de l'intel·ligència, plenes de generositat i de civisme.

Fins ara la immensa majoria dels patriotes valencians viuen en el més complet isolament patriòtic degut a una sèrie de manlifes i prejudicis, imaginaris la major part de les vegades.

El convenciment de que aquesta actitud tan passiva no té cap més motiu que un equivocat pesimisme, degut a una despastellada modèstia sobre les pròpies valors, davant la revolució que sembla triomfar arreu, demana un capgirament en la nostra rebel·lació, procedint per tant, primer de tot, a organitzar-nos en un agrupament que agermane la més desinquietada vida espiritual amb les més forta vida física.

Aquest agrupament és ACCIO CULTURAL VALENCIANA coneguda ja per la seua activitat acadèmica, fins hui, que volem siga coneguda també per la seua activitat física.

ACCIO CULTURAL VALENCIANA aspira a formar una generació completa per a fins patriòtics i universals, des del punt de mira moral i orgànic. I per a d'això infondrà el sentiment del propi deure abans que el del propi dret.

Cal que la joventut valenciana, si vol ésser internacionalment respectada, aprenga sobre tot a respectar fins als propis enemics de la seua Pàtria, fent-los comprendre així que el seu revirat patriotisme és fill d'un mòrbid sentiment però que, per ésser patriotisme al capdavant, és digne de respecte mentre nosaltres no sapiam donar-los seriosament la norma justa del sentiment, oposant el seny a la temeritat i la comprensió a l'aixelebrament. La grandesa de les futures victòries que per a la nostra Pàtria desitgem, és, funció indubitable de la grandesa del nostre esperit d'ara i aquest no serà complet mentre no siga una excel·lència harmònica de les forces morals i corporals.

El nostre lema és de pau i germania, per a que un jorn floreixquen la bondat per al cor i l'intel·ligència i la fortitud per al cos i l'esperit, de la nostra nació.

ACCIO CULTURAL VALENCIANA preten aconseguir els seus propòsits estimulants el esperit d'organització, de disciplina i de responsabilitat, mitjançant campaments on cada fadrí desenvoluparà les seues activitats físiques amb les màximes facilitats.

Els campaments es muntaran per tota la nació, des de les vores del Segura fins als cims dels Pirineus, dominant les altures de Europa sota les barres valencianes del Comte Guifré i amb elles hi portarem també la nota dolça i enfortidora de la cançó valenciana.

La vida de campament ens donarà, amb el isolament i bellesa del paisatge i la puresa de l'ambient, vigor i refinament tot portant remembrances de glòries i falagueres esperances. Crearà aiximateix una harmonia entre camarades que esdevindrà mútua protecció en tot el curs de la vida.

Però també hi haurà treball i abnegació i possibles hores d'angunia front a la naturalesa, que ens ensenyaran a ésser nobles i generosos per a totes les malvestats.

Es tota la joventut del nostre poble la que ha de prendre part en aquest moviment i per això ens adrecem a tots els jòvens valencians, de totes les poblacions, de totes les classes socials i de totes les idees polítiques, per tal que hi acudeixquen a ACCIO CULTURAL VALENCIANA. Solament una condició exigim: la fermesa de les conviccions patriòtiques. Cal que en l'actuació col·lectiva fem sentir l'alegria viril i optimista de la joventut.

Per tal d'obtindre la major eficàcia de la seua obra, ACCIO CULTURAL VALENCIANA, crearà delegacions fora de València—capital—, en el major número possible de pobles de la nostra terra.

Des d'ara invitem a tots els que estiguen d'acord amb l'orientació d'«A. C. V.» a que s'adhèreixquen a la nostra obra, adreçant-se per escrit al local social, Saló del Consolat, de la Llotja.

Aquest és el primer pas en el grandios programa d'ACCIO CULTURAL VALENCIANA. Si el nostre fadrí respon, com fermament esperem, ampliarem la nostra activitat sobre les rutes marines i aerees, tan indispensable per a la salut de la nació.

Cada Colla, va comanada per un Cap ajudat per un segon per auxiliar-lo i suplir-lo en les absències, que els mateixos companys nomenen.

Un bon Cap, sap perfectament quin objectiu per seguir i quins resultats la seva Colla ha de produir. Té un coneixement perfecte de l'organització dels Guies Excursionistes i en especial de la seua finalitat educativa. Ell, no ha de considerar-se més que com un company entre els altres. Ell mateix cuina i neteja els atuells quan li toca el torn, preveu els resultats d'una feina i hi dona un cop de mà en lloc de recriminar-la.

El Cap, és el servidor de la Colla i quan es tracta de realitzar alguna consigna pesada o perillosa, ell forma al davant i dona l'exemple: Els seus actes exemplars el volten d'autoritat i estima i quan dona ordres, ho fa amb tant de tacte, comprensió i bon humor que és obeït espontàniament.

El concepte de lleialtat envers la Colla, és l'escrupulós compliment del seu deure. La Llei de Fraternalitat és seguida al peu de la lletra. Res de favoritisme perquè hom és el Cap o perquè aquell ha fet tal servei; una estricta justícia ha de regnar per tothom.

Ha de portar estudiat el programa de la sortida i saber quanha d'acabar un acte o treball, i si per causes involuntàries es va retardat, escursarà i acabarà a l'hora per reprendre la normalitat en l'apartat següent. Ha de tindre present que per damunt de tot, la puntualitat i execució del programa, depèn dels seus dots d'energia i tacte en el comanament.

Ha d'insistir i ajudar per fer comprendre que els senyals i ordres han d'ésser obeïts així que es donen, ja que es facilita, d'aquesta manera, el desenrotllament del programa i la bona distribució de les tasques. Suprimir el ciam incessant a la bona voluntat i fer comprendre als companys que la disciplina contribueix a formar una educació i crea l'hàbit de la puntualitat.

Per aquestes raons i conceptes sap mereixer l'estima del seus companys que no troben en ell la més lleugera injustícia ni preferència per ningú solament així mai la més lleugera discòrdia farà penosa la seua intervenció, car al respectar els propis companys s'omple de respecte ell mateix.

El Cap ha de mostrar-se alegre entre els seus companys perquè aquesta és la millor manera de demostrar la satisfacció d'anar amb ells. Ha de tindre domini de sí mateix perquè les petites molèsties que tots sofrim no es traduïquem a la vista fins al punt de fer-nos desagradables.

Ha d'entendre que el companyerisme és el més ferm ciment de la força. Parla franca i front alçat, amonestarà si cal, la conducta d'algué que posè en mal lloc el prestigi de la Colla.

Així, amb un esperit ple de justícia i d'ordre arribarà a estrènyer més i més els llaços de companyerisme de la seua Colla que ens fa forts en aquest grau d'altruisme que el Guia ja posseeix.

A. Pinyol i Llop

(D. excursionisme.)

jove valencià: la prosperitat de la nostra pàtria dependix de fer hòmens forts físicament i espiritualment. Per a d'açó cal educar el cos i l'esperit. I el cos, hom l'educa fent "camping" i excursionisme, a les nostres contrades. I l'esperit llegint els nostres clàssics, protegint les nostres publicacions, laborant per la nostra cultura.

el cinema

la darrera sessió de "studio cinæs"

UN FILM JAPONÉS.—Com a base del programa ens va presentar la "Studio Cinæs" en la seva segona sessió un film japonés: *Yedo*, de T. Kinugasa. Teniem molta curiositat per presenciar un film del Japó. Sabiem que el Japó tenia un cinema brillant però mai no havíem pogut apreciar que la qualitat del cinema japonés no té res que envejar la del americà ni la del europeu. Tot i reservant-nos un judici definitiu fins a vore d'altres, podem adelantar un petit comentari d'aquest primer.

Yedo és, sobretot, un prodigi de fotografia, de plasticitat i de direcció. Es, abans que res, un èxit del director i del cameraman. Totes les escenes estan curiosament buscades i estudiades. Hi ha una harmonia perfecta entre els paisatges i les situacions, els gestos i les actituds dels personatges. Sembla que cada escena és un quadro profundament estudiat i admirablement resolt. Això li resta, potser, alguna cosa de la mobilitat del cinema ianqui, per exemple, però no creiem que sia un demèrit. Pel contrari, no perdent la solució de continuïtat, aquesta sèrie de quadros perfectament realitzats, ens produïx una impressió més profunda i més acabada que la que ens produïxen els films ianquis amb llur successió continua de imatges, de vegades desconcertant.

L'argument és d'una gran ingenuïtat. Es reduïx a uns amors contrariats i accidentats. I aquesta ingenuïtat, aquesta simplicitat de l'argument posa de relleu allò que hem remarcat adés.

La caracterització perfecta i la sobrietat en el gest son, potser les dues qualitats caracteris-

tiques dels actors. Sobressortix, sobre tots el protagonista amb la seva fina interpretació.

En resum un bon film que ens ha deixat una impressió força falaguera del que deu ésser el cinema japonés.

* * *

UN FILM D'AVANTGUARDA. — Es *Ballet mécanique*, de F. Léger, un film d'avantguarda de 1924, ço que vol dir que aquest avatguarda ha passat una mica a la reraguarda.

Sembla que el que ha volgut fer Léger en aquest film, és una mena de poema dels objectes mecànics i una demostració de que també en tenen de ritme. Per a això, Léger, amb una tècnica estrictament europea ens presenta una sèrie d'objectes, uns en moviment, els que en tenen-motors d'explosió, émbolos- i d'altres, els que no en tenen-plats, cassoles-en posicions que suggerixen una ieda de ritme. En el film si ha intecalats una serie de quadros surrealistes.

En conjunt es pot dir que no aporta res de nou al que hem vist en aquest mateix ordre de films.

* * *

NOTES FINALS.—En primer terme es va rodar un film documental de gran interes sobre la vida de les aranyes i uns quants metres de dues pel·licules còmiques d'avantguerra; una de Max Linder i un altra de Harold Lloyd, Bébé Daniels i Snub Pollard.

El public, llevat de breus interrupcions en la pel·licula d'avantguarda, va acollir amb satisfacció el programa.

J. G. T.

dos films documentals

Si en el cinema, la aplicació de sons i les paraules a la imatge servira exclusivament per a produir pel·licules d'un tipus semblant a les que amb el sots-títol de "*totalmente hablada en español*", venim patint, els amants del cinema no tindriem altre remei, respecte a la nova modalitat, que transcriure les paraules del poeta "*lasciate ogni speranza*". Sortosament, però, els films de dibuixos sonors i algunes pel·licules com *Ombres blanques*, *Orquidees salvatges* i altres poques han mantingut en nosaltres la esperança i ens fan albirar una època, no molt llunyana, en la qual, les esplèndides possibilitats de la sonorització seran emprades d'una faísó estrictament, purament cinematogràfica.

Els dos esplèndis documentals que hem vist darrerament: *Amb Bird al Pol Sud* i *Els Misteris de l'Àfrica*, pertanyen generica i específicament a aquesta categoria de films.

Cal distinguir dintre els documentals dos tipus diferents; d'una part aquells que, amb un fons documental, empen una anèdota per a desenvolupar-lo (exemple, *Nanouck, l'esquimal*, *Chang*) i de l'altra els que podien dir-ne documentals cent per cent (exemple, els que ens ocupen) en els quals tot resta supeditat a la intuïció i mantes vegades al risc del cameraman.

La modalitat d'explicar verbalment des de un angle invisible les imatges que pasen per la pantalla-ja emprada en alguns noticiaris-ens ha plagut força en general, i creiem que en el cinema educatiu assolirà una excepcional importància.

No ens sabriem de remarcar la bona acollida que, per part del públic, han tingut aquests dos films i no cal dir con ens plauria que aquest fet no fos isolat i significués un afinament en les masses dels gustos cinematogràfics.

Però... no ens fem massa ilusions. Tot just ara, després dels dos bons films que hem ressenyat, s'anuncia la estrena d'unes pel·licules d'aquelles *totalment, etc.*, i suposem que, per dissort, el públic, la massa, tornarà a embadalir-se amb l'espanyol *sui generis* d'alguns estels ocasionals i nosaltres tornarem a partir, pels films i pel públic.

Andrés

a madrid tres films

La dona a la lluna: una obra nova de Fritz Lang, dins del to *kolossal* d'aqueix director, mostrat ja al cicle dels *Nibelungs* i a *Metrópolis*. Cal dir que a d'aquesta nova producció de la U. F. A. hem trobat una més afinada tècnica que a les anteriors; un sentit més afinat de les proporcions, una harmonia exquisida entre la part d'exaltada fantasia científista i l'eterna història humana en ella encartada i que per moments s'imposa. A la fi el conflicte sentimental ens fa oblidar que som a un paratge llunar desolat.

Es tracta d'un film sincronitzat on els efectes sonors curiosament administrats, fan ressaltar d'una faísó reixida el realisme dels escenaris.

Jo em permet recomanar als cinòfils valencians aquest film magnífic que ha de figurar entre els millors de l'any.

✽

✽ ✽

El gran rare: un film Paramount dirigit per Montz Bell. Després de *La cançó de París*, de *Gal·les de la Paramount* i de *La parada de l'amor*, Maurice Chevalier s'ha decidit a rompe amb el seu passat i a arrossegar la pro-

va definitiva. I—cal reconeixer-ho—ha sabut reïxir completament. Estem davant d'un actor discret que ens demostra ésser quelcom més que un *chansonnier*. Amb aquest film tot dialogat, en francès, hom passa una estona distreta. Jo no sé, si més que per altra cosa, per la extraordinària atracció—el *sex appeal*, que hom diu ara—de la seua *partenaire* Claudette Colbert, un bellíssim *specimen* d'aqueixa refinadíssima feminitat francesa.

✽
✽ ✽

Romance: Metro Goldwin Mayer, Clarence Brown, Greta Garbo. Res més eloqüent que aquests tres noms.

La segona parlada, després d'*Ana Christie*, per més que degut a la estòlida intervenció de una censura cinematogràfica que té aci seu, serà *Romance* la primera ocasió d'escoltar la veu profunda, atraient, d'aquesta intrigant persona.

Mes d'ella pense ocupar-me proximitament amb l'extensió que mereix.

Madrid, març, 1931.

avis

Advertim que les conferències sobre dret valencià els programes de les quals donem a la pàgina de «des lletres», són donades tots els dimarts, a les 6 de la vesprada, a la universitat literària i están a càrrec del jove doctor en dret per Bolonya, company nostre, Joan Beneyto i Pérez. De la primera conferència, que fon donada dimarts passat ens ocuparem en el número vinent.

assaigs valencians

el nostre nacionalisme

En un article anterior, dins d'aquesta sèrie, parlava de la mena de relacions administratives i culturals nostres, amb els catalans. Jo vullguera ara estendre'm una miqueta en les consideracions a l'entorn de la necessitat—i del deure—d'aquesta col·laboració valenciano-catalana.

Aqueixa oclusió mental que pateix el grup intel·lectualitzant que a València viu bocabadat admirant les figuretes de quarta fila del món literari madrileny—davant totes les qüestions que una revisió curiosa dels vells manuals històrics proposa, és cosa que comença a revoltar. Per que, Senyor, aquesta gent que no s'interessa ni enten dels problemes plantejats dins del si de la nova València, ha de cometre la inoportunitat de voler jutjar-nos? Per que, si són provincians d'una cultura estranya s'atreveixen a prendre el nom de la totalitat dels valencians per a oposar uns arguments pansits a les veritats evidents del valencianisme de avui? ¿No és un poc grotesca la seua suspicàcia front a les que diuen infiltracions catalanes, ells que resten emocionats, transits de joia, davant l'article periodístic d'un irresponsable qualsevol, pel sol fet d'ésser de la *villa y corte*?

Mes no s'ho prengam tan fort que la cosa no ho val.

* * *

Jo crec que l'actitut d'aquells que es creuen més valencians si neguen tot allò que la nostra espiritualitat deu a Catalunya, és completament errada, i a més presuposa una manca gran de generositat d'esperit en no agrair allò que és ben evident. ¿Per qué parlem valencià? Jo no ignore la tesi *autoctonista* defensada per certes personalitats valencianes, mes per ara sense rebutjar de plà les seues afirmacions no podem menys d'admetre encara, com a més evident la tesi que'm podriem dir *clàssica*. I d'aquesta en surt per sobre de tot una idea elemental, bàsica. I és, que *la nostra relació respecte a Catalunya és idèntica a la dels pobles hispano-americans, respecte a Espanya*. Tots sabem com aqueixos pobles tenen fondíssim instint d'independència que ja vullguera jo

vore en els valencians front a *tota mena* de mediatització. Però no se'ls ha ocorregut encara silenciar què els va dur la seua llengua, la seua religió, i àdhuc la seua sang. Allà tambe hi han certes minories que confonent les qüestions administratives amb les espirituals, han tractat d'arribar a l'indigenisme; però s'han trobat en un carreró sense sortida, car la generalització dels seus principis els duia a la necessitat de resucitar les velles llengües i creences sense per això poder treure's aquell color de pell heretat dels avantpassats de l'Europa.

Nosaltres per a defugir la catalanitat que s'hi troba a les arrels de la nostra espiritualitat, hauriem de crear-nos antecedents als alarbs o als ibers. I potser ens trobarem amb el desengany d'una maniobra esguerrada.

Es suïcida entestar-se en anar contra les nostres realitats vitals. Mentres tota una sèrie de trascendentals descobriments en els camps de l'història, no capgire l'interpretació secular del nostre passat, haurem d'admetre i obeïr allò que ens diu el coneiximent de la nostra Edat Mitjana. Nosaltres no som més que una conseqüència de l'expansió d'un nucli racial que es condensà a les contrades pirenenques orientals. L'expansió catalana a les Balears, a València i a Sardenya, creà noves zones de llengua i d'esperit catalans.

Nosaltres els valencians no som més que els habitants d'una regió de la nacionalitat *catalana*. Qui pot discutir el dret d'aquest adjectiu? No ens semblaria ridícul que hom vullguera apel·lar ianqui la nacionalitat anglesa?

* * *

València doncs, no és una *nació*, com volen alguns neovalencianistes. És una *regió*. I açò darrer li dona un dret plé a convertir-se en un *Estat* plenament autònom, amo i senyor dels seus bens, i dels seus destins materials.

Però allò que no pot fer sense traïr les seues realitats més íntimes, és negar-se a col·laborar en l'esforç de redreçar i enfortir la nacionalitat comuna.

e. g. nadal

Madrid, febrer 1931.

la política nacional

contrasentits

Las Provincias ha publicat en el número de 19 de febrer una interessant nota: en la que diu:

“Sorprenderá a nuestros lectores, como a nosotros, que esa reunión a la que han de acudir los regionalistas valencianos se celebre en Madrid, donde creemos que nada se les ha perdido; ya que entendemos que su conducta se ha de determinar en Valencia, y con arreglo a las conveniencias valencianas, y a las circunstancias nuestras.”

Considerant-se al·ludida “Unió Valencianista” contestà l'endemà, amb una extensa nota que va publicar el mateix diari, en la que deia entre altres coses que “*Unió Valencianista*” no és *separatista*.

Heus ací dues afirmacions que palesen com el nacionalisme valencià, més o menys conscient, més o menys integral, viu en l'ànima de tots els valencians. La nota de *Las Provincias* és d'una lògica patriòtica aixafant i d'un arborament valencianista que honora el periòdic: malda per a que *ni els regionalistes* valencians vagen més allà de les fronteres pàtries a cercar solucions al nostre problema *donde creemos que nada se les ha perdido*. Tanmateix... la nota és escrita en espanyol.

En canvi “Unió Valencianista tot afirmant que no és separatista ha escrit com té per costum la nota (traduïda per *Las Provincias*) en la llengua d'Auzias March (que ningú té dret a negar-li al senyor Cambó) és a dir en perfecte català i en català ben genuïnament valencià, com li és grat de parlar encara al nostre poble.

Dues afirmacions, doncs, han quedat fetes: afirmació separatista valenciana en espanyol, de *Las Provincias* i afirmació unionista espanyola en valencià de “Unió Valencianista”.

Fa rumiar aquest contrasentit, però cal tenir en compte, lector, que encara hi ha molta broça en el camí i que la normalitat i la perfecció són, al nostre modest parer, deus abscondits que no més es fan visibles als qui daleixen grans ambicions.

la veu del lector

G. R. V. València.—Publicarem el seu article en el número pròxim. Li contestarem particularment a les seues preguntes.

La política pot oferir actes de diputats, el comunisme pot oferir augment de sou i rebaixa de treball, les religions poden oferir la felicitat eterna tanmateix el nacionalisme no pot fomentar la ganduleria ni els egoïsmes dels individus i res no pot oferir sinó inquietut i dolor, car és una santa espina. emperò si sou hòmens de seny que considereu despreciable el vostre pobre egoïsmes davant la vostra humanitat nacional, coneixereu, amb el sentit de la vostra raça valenciana, la plenitud, l'orgull i la ventaja de pertanyer conscientment a la major de les collectivitats: la nació, i la necessitat de sacrificar-se pel seu gloriós esdevenidor.

dins de pocs dies sortirà la monografia històrica

el procurador dels miserables

notes per a l'estudi de la seua historia

per

f. carreres i de calatayut

preu: 1 pesseta

es vendrà a la llibreria maragut